



Ornitologiya fani — predmeti va vazifalari



Kirish

Ornitologiya – qushlarni o‘rganadigan biologiyaning muhim bo‘limi hisoblanadi. Bu fan qushlarning tabiiy yashash muhitini, tur va navlarini, xatti-harakatlarini va ekologik ahamiyatini o‘rganadi. Ornitologiya orqali biz qushlarning inson hayoti va tabiatdagi rolini tushunamiz, ularni muhofaza qilish va tabiiy muhitni saqlash bo‘yicha choralar ishlab chiqamiz.

Ornitologiya – bu biologiyaning qushlarni oʻrganadigan boʻlimi boʻlib, uning predmeti qushlarning barcha jihatlarini oʻrganish.

Predmetining asosiy yoʻnalishlari:

1. Qushlarning morfologiyasi

Tana tuzilishi: bosh, tanasi, qanotlar, oyoqlar, dum va patlar.

Tashqi tuzilish ularning turli hayotiy faoliyatlariga moslashishini koʻrsatadi.

2. Qushlarning fiziologiyasi

Ichki organlar, nafas olish tizimi, qon aylanishi, asab va sezgi organlari.

Ularning uchish va ovqatlanish faoliyatlariga moslashuvi.

3. Qushlarning xatti-harakati

Ovqatlanish, koʻchish, koʻpayish va ijtimoiy xulq-atvor.

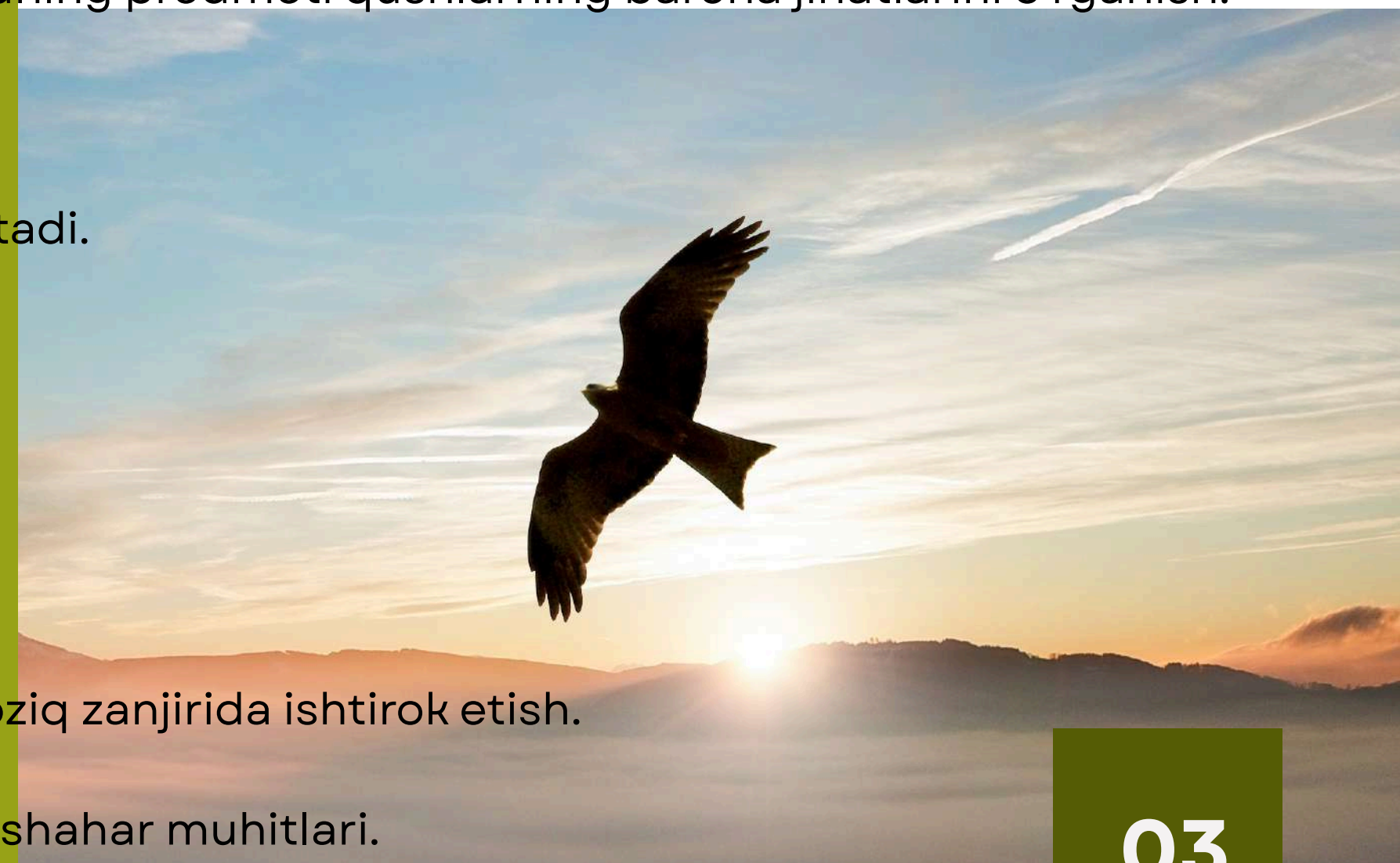
Tabiiy muhit bilan bogʻliqlik.

4. Qushlarning ekologik roli

Ekosistemdagi ahamiyati: urugʻ tarqatish, hasharotlarni kamaytirish, oziq zanjirida ishtirok etish.

5. Qushlarning tarqalishi va yashash muhiti.

Turli hudud va iqlim sharoitida yashash: oʻrmon, choʻl, suv havzalari va shahar muhitlari.





03

Tabiiy yashash muhiti – bu qushlar yoki boshqa jonivorlarning tabiiy ravishda yashashi, oziqlanishi va ko‘payishi mumkin bo‘lgan hududdir.

Qushlar turli hududlarda yashaydi: o‘rmonlar, suv havzalari, cho‘llar, dashtlar, tog‘lar va hatto shahar hududlari.



04

O'rmon qushlari – asosan o'rmon va daraxtzor hududlarda yashovchi qushlar turidir.

Xususiyatlari:

Daraxtlar orasida yashaydi va o'z uylarini daraxt shoxlarida quradi.

Ovqatlanadi: meva, urug'lar, hasharotlar va kichik jonivorlar.

Ko'payadi: daraxt teshiklari yoki shoxlar orasida tuxum qo'yadi.



Figma Bird Care



www.reallygreatsite.com

5



O'rmon qushlari

O'rmon qushlari – asosan o'rmon va daraxtzor hududlarda yashovchi qushlar turidir.

Daraxtlar orasida yashaydi va o'z uylarini daraxt shoxlarida quradi.

- Ovqatlanadi: meva, urug'lar, hasharotlar va kichik jonivorlar
- Ko'payadi: daraxt teshiklari yoki shoxlar orasida tuxum qo'yadi



Suv qushlari

Ta'rif:

Suv qushlari – hayotining asosiy qismini daryo, ko'l, botqoqlik, dengiz bo'ylarida o'tkazadigan qushlar guruhidir.

Xususiyatlari:

Tanasi suvda suzishga moslashgan.

Ko'pchiligida pardali panjalar bo'ladi.

Patlari suv o'tkazmaydigan yog' bilan qoplangan.

Ular suzadi, sho'ng'iydi yoki suv bo'yida yuri
b ov qiladi.

Ozgina matn kiriting



www.reallygreatsite.com

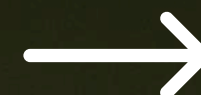
05





Cho'l qushlari – issiq, quruq, o'simliklar kam bo'lgan hududlarda yashashga moslashgan qushlar turidir.

Ozgina matn kiriting



07

Figma Bird Care

Qushlar Yer yuzida juda ko'p xilma-xildir. Ularning 10 000 dan ortiq turi mavjud. Har bir tur o'z muhitiga, oziqlanishiga va hayot tarziga moslashgan.

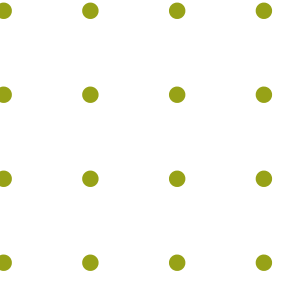


www.reallygreatsite.com



9





Qushlarning xatti-harakatlari (Etologiya)

Qushlarning xatti-harakati — ularning tabiiy yashash sharoitida qanday yashashi, harakat qilishi, himoyalaniishi, ov qilishi va ko'payishini o'z ichiga oladi.

Bu xatti-harakatlar instinktiv (tug'ma) va o'rganilgan bo'lishi mumkin.



Oziqlanish xatti-harakati

Turiga qarab hasharot, urug', meva, baliq yoki go'sht bilan ovqatlanadi.

Yirtqich qushlar o'lja tutish uchun balanddan pastga sho'ng'iydi.

Suzuvchi qushlar suv tubidan ozuqa izlaydi.

Himoyalalanish xatti-harakati

Rangi muhitga moslashib, yashirinishga yordam beradi.

Ba'zi qushlar xavf tug'ilganda "qichqirib signal" beradi.

Yirtqichdan qochish uchun tez uchish yoki yerda yugurish hadi.

Ucha olish va migratsiya

Qushlar uzun masofalarga ko'chib yuradi (migratsiya).

Bu jarayon iqlim o'zgarishi, oziqa tanqisligi va ko'payish davriga bog'liq.

To'g'ri yo'nalishni quyosh, yulduzlar yoki magnit maydoni orqali topadi.



Ko'payish xatti-harakati

Erkak qushlar urg'ochini jalb qilish uchun sayraydi, raqs qiladi yoki patlarini ko'rsatadi.

Tuxum qo'yish uchun uy quradi: daraxtga, yerga yoki qoya ustiga.

Ba'zi qushlar bolalarini ikki otana birgalikda boqadi.

Ijtimoiy xatti-harakat

Qushlarning ko'pi suruv bo'lib yashaydi.

Sürulik harakat ularga himoya va oziq topishda yordam beradi.

Ba'zi qushlar (masalan, to'tilar) juda aqlli va odam bilan aloqa qiladi.

Muloqot (kommunikatsiya)

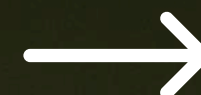
Qushlar ovoz, patlarini yoyish, uchish usullari orqali o'zaro aloqa qiladi.

Qaldirg'ochlar havoda ovoz chiqarib yo'nalish beradi.

Boyo'g'li tungi vaqtda sezgir ovoz chiqaradi.

Qushlarning ekologik roli

Qushlar tabiatda juda muhim ekologik vazifalarni bajaradi. Ular ekotizimning barqarorligini saqlashda asosiy guruhlardan biri hisoblanadi.



Hasharotlarni nazorat qiladi (biologik kurash)



Figma Bird Care

Qushlar ko'plab zararli hasharotlarni yeb, ularning sonini kamaytiradi.

Masalan, chittak, qaldirg'och, ko'kcha o'rmon va dalalarni himoya qiladi. Urug'larni tarqatadi.

Meva yeyaydigan qushlar urug'larni uzoq masofalarga tarqatadi.

Bu o'simliklarning ko'payishiga va o'rmonlarning tiklanishiga yordam ber

O'lik organizmlarni tozalaydi

Ayiqqush, kalxat kabi padal yeyuvchi qushlar tabiatni tozalaydi.

Kasalliklar tarqalishining oldini ola

Changlatish (polen tashish)

Ba'zi tropik qushlar gullarni changlatadi.

Natijada o'simliklar ko'payadi va meva hosili osh

Oziq zanjirining muhim bo'g'ini

Qushlar hasharot, baliq, kemiruvchi va o'simliklar bilan oziqlanib, yirtqich hayvonlar uchun oziq bo'ladi.

Ular oziq zanjirida ham iste'molchi, ham ovqat bo'lib xizmat qiladi.



THANK YOU!

